

ỨNG DỤNG GIÁ TRỊ VĂN HÓA CỦA CHỮ HÁN TRONG GIẢNG DẠY TIẾNG TRUNG ĐỐI VỚI SINH VIÊN KHÔNG CHUYÊN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG NAI

Đoàn Thị Bạch Tuyết

Khoa Ngoại Ngữ, Trường Đại học Đồng Nai, Đường Lê Quý Đôn, Phường Tam Hiệp, Tỉnh Đồng Nai

Email: doanthibachtuyet@gmail.com

Tóm tắt: Bài nghiên cứu phân tích vai trò của giá trị văn hóa ẩn chứa trong chữ Hán và khả năng ứng dụng trong giảng dạy tiếng Trung cho sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Đồng Nai. Chữ Hán không chỉ là công cụ ngôn ngữ mà còn mang trong mình giá trị triết lý, đạo đức và lịch sử, có thể giúp sinh viên ghi nhớ từ vựng hiệu quả hơn và nâng cao sự hứng thú học tập. Nghiên cứu tập trung đánh giá thực trạng học chữ Hán, đề xuất phương pháp giảng dạy tích hợp văn hóa, đồng thời đưa ra khuyến nghị nhằm nâng cao năng lực tự học và nhận thức văn hóa của sinh viên. Kết quả cho thấy việc lồng ghép giá trị văn hóa trong học chữ Hán không chỉ cải thiện khả năng ghi nhớ mà còn phát triển kỹ năng tư duy, sáng tạo và nhận thức văn hóa cho sinh viên không chuyên.

Từ khóa: chữ Hán, giá trị văn hóa, giảng dạy tiếng Trung, sinh viên không chuyên, phương pháp sư phạm

THE APPLICATION OF THE CULTURAL VALUES OF CHINESE CHARACTERS IN TEACHING CHINESE TO NON-MAJOR STUDENTS AT DONG NAI UNIVERSITY

Doan Thi Bach Tuyet

Faculty of Foreign Languages, Dong Nai University, Le Quy Don Street, Tam Hiep Ward, Dong Nai Province

Email: doanthibachtuyet@gmail.com

Abstract: This study analyzes the role of the cultural values embedded in Chinese characters and their potential application in teaching Chinese to non-major students at Dong Nai University. Chinese characters are not only a linguistic tool but also embody philosophical, ethical, and historical values, which can help students memorize vocabulary more effectively and enhance their learning interest. The research focuses on assessing the current situation of learning Chinese characters, proposing culturally integrated teaching methods, and offering recommendations to improve students' self-learning capacity and cultural awareness. The results show that integrating cultural values into learning Chinese characters not only improves memorization but also fosters critical thinking, creativity, and cultural understanding among non-major students.

Keywords: Chinese characters, cultural values, Chinese language teaching, non-major students, pedagogical methods

Nhận bài: 10/08/2025

Phản biện: 05/09/2025

Duyệt đăng: 10/09/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế hội nhập quốc tế, tiếng Trung ngày càng khẳng định vị thế tại Việt Nam, đặc biệt trong các lĩnh vực kinh tế, thương mại và du lịch. Ở bậc đại học, việc giảng dạy tiếng Trung cho sinh viên không chuyên giữ vai trò quan trọng trong việc phát triển năng lực ngoại ngữ và kỹ năng giao tiếp liên văn hóa. Tuy nhiên, việc học chữ Hán – bộ phận cốt lõi của tiếng Trung – lại là thách thức lớn do tính trừu tượng, số lượng khổng lồ và sự phức tạp trong cấu trúc. Đáng chú ý, giá trị văn hóa sâu sắc của chữ Hán, vốn phản ánh triết lý, truyền thống và lịch sử Trung Hoa, chưa được khai thác hiệu quả trong quá trình giảng dạy tại Trường Đại học Đồng Nai.

Thực tế cho thấy, phần lớn sinh viên không chuyên chủ yếu học chữ Hán bằng phương pháp ghi nhớ máy móc và luyện viết cơ học. Điều này dẫn đến việc chỉ ghi nhớ ngắn hạn, giảm hứng thú học tập và khó áp dụng vào giao tiếp thực tiễn. Việc thiếu lồng ghép các yếu tố văn hóa càng làm hạn chế khả năng cảm thụ và tiếp nhận ý nghĩa sâu xa của chữ, từ đó ảnh hưởng đến hiệu quả học tập và phát triển tư duy.

Xuất phát từ đó, nghiên cứu này đặt mục tiêu khảo sát thực trạng học chữ Hán của sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Đồng Nai, phân tích vai trò của giá trị văn hóa trong việc hỗ trợ ghi nhớ và hình thành tư duy, đồng thời đề xuất phương pháp sư phạm tích hợp nhằm tăng hứng thú, nâng cao hiệu quả học tập và phát triển nhận thức văn hóa. Các câu hỏi trọng tâm gồm: (1) Những khó khăn nào sinh viên gặp phải khi học chữ Hán? (2) Giá trị văn hóa chữ Hán có thể hỗ trợ việc ghi nhớ ra sao? (3) Phương pháp giảng dạy nào phù hợp để tích hợp giá trị văn hóa vào dạy học cho sinh viên không chuyên?

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Giá trị văn hóa của chữ Hán

Chữ Hán không chỉ là phương tiện truyền đạt ngôn ngữ mà còn mang trong mình những giá trị văn hóa sâu sắc, phản ánh triết lý sống, đạo đức và truyền thống lâu đời của người Trung Hoa. Mỗi chữ Hán đều chứa đựng ý nghĩa riêng, đồng thời gắn liền với các giá trị xã hội và tinh thần, tạo

nên cầu nối giữa ngôn ngữ và văn hóa. Ví dụ, chữ 仁 (rén) biểu thị nhân nghĩa, tình thương và lòng nhân hậu trong mối quan hệ giữa con người; chữ 忠 (zhōng) thể hiện lòng trung thành và đạo đức trong mối quan hệ xã hội; trong khi chữ 孝 (xiào) nhấn mạnh đức hiếu thảo và tôn trọng cha mẹ. Khi giảng dạy chữ Hán, việc giải thích các giá trị văn hóa gắn với từng chữ không chỉ giúp sinh viên hiểu sâu hơn về ý nghĩa ngôn từ mà còn tạo điều kiện để họ ghi nhớ hiệu quả hơn, đồng thời phát triển nhận thức văn hóa và tư duy phản biện. Nhiều nghiên cứu cho thấy việc kết hợp văn hóa trong học chữ Hán có thể nâng cao hiệu quả ghi nhớ và khơi gợi hứng thú học tập, đặc biệt đối với sinh viên không chuyên (Li & He, 2016; Hung & Chiu, 2017; Chen & Leung, 2018; Wang & Wen, 2015).

2.1.2. Lý thuyết học tập liên quan

Cơ sở lý luận của việc tích hợp giá trị văn hóa vào giảng dạy chữ Hán còn được củng cố bởi các lý thuyết học tập hiện đại. Ngoài ra, các nghiên cứu trong lĩnh vực tâm lý học nhận thức cũng khẳng định vai trò của trí nhớ ngắn hạn và dài hạn trong việc học ngôn ngữ (Anderson, 2010; Baddeley, Eysenck, & Anderson, 2015). Áp dụng vào chữ Hán, việc kết hợp hình ảnh minh họa chữ, phát âm và ý nghĩa văn hóa giúp sinh viên ghi nhớ từ vựng một cách tự nhiên và lâu dài hơn. Bên cạnh đó, phương pháp mnemonic, hay kỹ thuật liên kết chữ với hình ảnh, câu chuyện hoặc triết lý văn hóa, đã chứng minh hiệu quả trong việc giảm tải trí nhớ và tăng động lực học tập. Lý thuyết học tập này nhấn mạnh rằng việc tạo ra các kết nối ý nghĩa phong phú và sinh động giúp sinh viên không chuyên phát triển khả năng tư duy, nhận thức và hứng thú học tập bền vững hơn.

2.1.3. Phương pháp sư phạm cho sinh viên không chuyên

Sinh viên không chuyên thường thiếu nền tảng ngôn ngữ và kinh nghiệm học tiếng Trung, do đó việc lựa chọn phương pháp sư phạm phù hợp là điều thiết yếu. Một trong những cách tiếp cận hiệu quả là sử dụng giảng dạy đa giác quan, kết hợp việc nhìn, viết, nghe và phát âm chữ Hán để tạo điều kiện tối ưu cho việc ghi nhớ và hiểu nghĩa. Đồng thời, việc tích hợp văn hóa và ngữ cảnh thực tế vào từng bài học giúp sinh viên nhận thức sâu sắc hơn về ý nghĩa của từng chữ, đồng thời phát triển kỹ năng tư duy phản biện và liên tưởng. Các nghiên cứu gần đây cũng chỉ ra rằng gamification mang lại hiệu quả rõ rệt trong học chữ Hán cho người học nước ngoài (Liu & Zhang, 2019). Khi được áp dụng một cách linh hoạt, các phương

pháp sư phạm này không chỉ cải thiện hiệu quả học chữ Hán mà còn tạo ra môi trường học tập năng động, thân thiện và gần gũi với đặc điểm của sinh viên không chuyên.

2.2. Thực trạng và phương pháp giảng dạy tích hợp giá trị văn hóa chữ Hán

2.2.1. Thực trạng học chữ Hán của sinh viên không chuyên

Tại Trường Đại học Đồng Nai, sinh viên không chuyên thường bắt đầu học tiếng Trung với nền tảng ngôn ngữ hạn chế, dẫn đến nhiều khó khăn trong việc ghi nhớ chữ Hán. Thực tế khảo sát cho thấy phần lớn sinh viên gặp trở ngại khi học các chữ Hán có cấu trúc phức tạp hoặc nhiều nét, đặc biệt là những chữ mang ý nghĩa trừu tượng như 德 (dé – đức), 義 (yì – nghĩa), 礼 (lǐ – lễ). Một số sinh viên chỉ ghi nhớ mặt hình thức mà thiếu hiểu biết về giá trị văn hóa gắn liền với chữ, dẫn đến việc học tập thụ động, dễ quên và thiếu hứng thú. Ngoài ra, phương pháp học truyền thống chủ yếu dựa vào học thuộc vẹt, viết đi viết lại, chưa khuyến khích sinh viên tư duy, phân tích hoặc liên hệ văn hóa. Chính vì vậy, hiệu quả ghi nhớ từ vựng còn hạn chế và việc phát triển nhận thức văn hóa chưa được chú trọng đúng mức.

2.2.2. Vai trò của giá trị văn hóa trong việc ghi nhớ chữ Hán

Giá trị văn hóa của chữ Hán đóng vai trò then chốt trong việc cải thiện khả năng ghi nhớ từ vựng và phát triển tư duy cho sinh viên không chuyên. Khi sinh viên được giải thích nguồn gốc, ý nghĩa và câu chuyện văn hóa đi kèm từng chữ, họ không chỉ ghi nhớ hình thức chữ mà còn hiểu được ý nghĩa sâu xa và mối liên hệ với đạo đức, triết lý sống hoặc truyền thống Trung Hoa. Ví dụ, chữ 孝 (xiào – hiếu thảo) không chỉ đơn thuần là từ vựng, mà còn gắn liền với giá trị truyền thống “tôn kính cha mẹ và người lớn tuổi”, giúp sinh viên hình dung dễ dàng qua các câu chuyện minh họa về hiếu thảo. Tương tự, chữ 仁 (rén – nhân) nhấn mạnh lòng nhân ái, chữ 忠 (zhōng – trung) thể hiện sự trung thành, chữ 礼 (lǐ – lễ) phản ánh chuẩn mực ứng xử xã hội. Việc lồng ghép các giá trị này vào bài học chữ Hán không chỉ tăng khả năng ghi nhớ mà còn phát triển tư duy liên hệ, khả năng phân tích và đánh giá ý nghĩa xã hội, giúp sinh viên học một cách chủ động, hứng thú và lâu bền.

2.2.3. Phương pháp giảng dạy tích hợp giá trị văn hóa chữ Hán

Để nâng cao hiệu quả học chữ Hán cho sinh viên không chuyên, việc tích hợp giá trị văn hóa vào phương pháp giảng dạy là vô cùng cần thiết.

Một trong những phương pháp hiệu quả là giảng dạy đa giác quan, kết hợp nghe, nhìn, viết và phát âm chữ, đi kèm minh họa bằng hình ảnh hoặc video về ý nghĩa văn hóa của chữ. Ví dụ, khi dạy chữ 德 (dé – đức), giảng viên có thể trình chiếu hình ảnh các bậc hiền triết Trung Hoa, giải thích câu chuyện về hành vi đạo đức, từ đó sinh viên liên kết trực quan giữa hình ảnh và chữ, ghi nhớ dễ dàng hơn. Bên cạnh đó, kỹ thuật mnemonic cũng được áp dụng, giúp sinh viên tạo liên tưởng giữa chữ, hình ảnh, câu chuyện hoặc giá trị văn hóa, giảm áp lực ghi nhớ và nâng cao động lực học tập. Theo Schmitt (2010), các kỹ thuật từ vựng và học thông qua tương tác góp phần nâng cao hiệu quả ghi nhớ khi kết hợp với các yếu tố văn hóa. Khi các phương pháp này được kết hợp linh hoạt, việc học chữ Hán trở nên sinh động, gắn với văn hóa và tư duy, giúp sinh viên không chuyên ghi nhớ lâu dài, phát triển nhận thức văn hóa và tạo hứng thú học tập bền vững.

2.2.4. Minh họa ứng dụng thực tế tại Trường Đại học Đồng Nai

Trên thực tế, giảng viên tại Trường Đại học Đồng Nai đã triển khai một số mô hình tích hợp giá trị văn hóa trong các lớp tiếng Trung không chuyên. Ví dụ, khi dạy chữ 仁 (rén – nhân) và 义 (yì – nghĩa), giảng viên sử dụng hình ảnh minh họa các tình huống đời sống và truyện ngắn lịch sử, sau đó yêu cầu sinh viên viết lại theo cách diễn giải của mình, kết hợp thảo luận nhóm. Các buổi học này giúp sinh viên không chỉ ghi nhớ chữ mà còn liên kết chúng với chuẩn mực đạo đức và hành vi trong đời sống xã hội. Kết quả khảo sát cho thấy sinh viên tham gia các lớp học tích hợp văn hóa có khả năng ghi nhớ chữ Hán cao hơn 30% so với lớp học truyền thống, đồng thời thể hiện sự hứng thú và chủ động trong việc học tập (Nguyễn, 2021). Những minh họa này khẳng định tính khả thi và hiệu quả của phương pháp giảng dạy tích hợp giá trị văn hóa chữ Hán đối với sinh viên không chuyên.

2.3. Kiến nghị

Trên cơ sở kết luận này, nghiên cứu đề xuất một số khuyến nghị nhằm cải thiện phương pháp giảng dạy chữ Hán cho sinh viên không chuyên. Thứ nhất, giảng viên nên duy trì phương pháp giảng dạy đa giác quan, kết hợp nghe, nhìn, viết và phát âm chữ, đồng thời lồng ghép minh họa hình ảnh và giá trị văn hóa. Thứ hai, áp dụng kỹ thuật mnemonic và các hình thức trò chơi hóa (gamification) để tăng khả năng ghi nhớ và tạo động lực học tập. Thứ ba, khuyến khích sinh viên tham gia thảo luận nhóm và viết diễn giải cá nhân về các chữ Hán gắn với giá trị văn hóa, từ đó phát triển tư duy phản biện, khả năng liên hệ văn hóa và năng lực tự học. Cuối cùng, cần xây dựng cơ chế phản hồi định kỳ để đánh giá mức độ hứng thú, khả năng ghi nhớ và nhận thức văn hóa của sinh viên, giúp giảng viên điều chỉnh phương pháp giảng dạy phù hợp. Những khuyến nghị này góp phần không chỉ nâng cao hiệu quả học chữ Hán mà còn hình thành năng lực tự học và nhận thức văn hóa lâu dài cho sinh viên không chuyên.

III. KẾT LUẬN

Qua quá trình nghiên cứu thực trạng học chữ Hán của sinh viên không chuyên tại Trường Đại học Đồng Nai, có thể kết luận rằng việc tích hợp giá trị văn hóa vào giảng dạy chữ Hán đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao hiệu quả học tập. Sinh viên khi được giải thích nguồn gốc, ý nghĩa và câu chuyện văn hóa liên quan đến từng chữ Hán không chỉ ghi nhớ hình thức mà còn nắm bắt được ý nghĩa sâu sắc, gắn với triết lý, đạo đức và chuẩn mực xã hội Trung Hoa. Các chữ Hán như 仁 (rén – nhân), 孝 (xiào – hiếu), 忠 (zhōng – trung), 礼 (lǐ – lễ) khi được trình bày kèm minh họa, hình ảnh và câu chuyện văn hóa giúp sinh viên phát triển khả năng liên hệ, tư duy phản biện và nhận thức văn hóa. Việc học chữ Hán trở nên sinh động, hấp dẫn hơn, đồng thời khơi gợi hứng thú và tạo điều kiện cho việc học tập chủ động, lâu dài.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Anderson, J. R. (2010). *Cognitive psychology and its implications* (7th ed.). Worth Publishers.
- Baddeley, A., Eysenck, M., & Anderson, M. (2015). *Memory* (2nd ed.). Psychology Press.
- Chen, X., & Leung, C. (2018). Teaching Chinese characters to non-native learners: A multimodal approach. *Journal of Chinese Language Teaching*, 5(2), 45–63. <https://doi.org/10.1017/jclt.2018.005>
- Hung, C. L., & Chiu, Y. H. (2017). Effects of mnemonic strategies on the learning of Chinese characters by beginning learners. *International Journal of Chinese Language Education*, 2(1), 22–39. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2017.1314567>
- Li, J., & He, C. (2016). Learning Chinese characters: A visual-semantic approach for non-native speakers. *Language Learning Journal*, 44(3), 281–296. <https://doi.org/10.1080/09571736.2016.1153412>
- Liu, M., & Zhang, W. (2019). Gamification in Chinese character learning for foreign learners. *Educational Technology Research and Development*, 67(4), 895–914. <https://doi.org/10.1007/s11423-019-09679-2>
- Paivio, A. (1991). Dual coding theory: Retrospect and current status. *Canadian Journal of Psychology*, 45(3), 255–287. <https://doi.org/10.1037/h0084295>
- Schmitt, N. (2010). Researching vocabulary: A vocabulary research manual. *Palgrave Macmillan*. <https://doi.org/10.1057/9780230293974>
- Wang, S., & Wen, Q. (2015). Multimedia-assisted learning in Chinese character acquisition. *Computer Assisted Language Learning*, 28(6), 507–525. <https://doi.org/10.1080/09588221.2014.980052>
- Nguyễn, T. H. (2021). Phương pháp giảng dạy chữ Hán cho sinh viên không chuyên tại Việt Nam. *Tạp chí Khoa học Giáo dục Đại học Đồng Nai*, 10(2), 55–68. <https://doi.org/10.22144/jdn.edu.vn.v10i2.2021>